

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

Departament Polityki Senioralnej

SENIOR WIGOR
DZIENNE DOMY OPIEKI

**Sprawozdanie z realizacji Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR”
na lata 2015-2020 Edycja 2015**

Akceptuję

Elżbieta Bojanowska
Podsekretarz Stanu w Ministerstwie
Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

senior.gov.pl

Warszawa, wrzesień 2016 r.

**Sprawozdanie z realizacji Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR”
na lata 2015-2020 Edycja 2015**

Spis treści

Spis treści.....	3
Wstęp	5
I. Cel Programu	7
II. Zakres Programu	7
III. Finansowanie Programu.....	9
IV. Działania realizowane w ramach Edycji 2015 Programu „Senior-WIGOR”	10
1. Podział na województwa – oferty złożone	14
2. Oferty przyjęte do dofinansowania.....	15
3. Oferty odrzucone ze względów formalnych oraz rezygnacje z dotacji	16
V. Działania realizowane w ramach Dziennych Domów „Senior-Wigor”	19
VI. Przykłady zrealizowanych projektów	20
VII. Podsumowanie i wnioski	24

**Sprawozdanie z realizacji Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR”
na lata 2015-2020 Edycja 2015**

Wstęp

Polityka społeczna wobec osób starszych, której celem jest wspieranie i zapewnienie możliwości aktywnego starzenia się w zdrowiu oraz prowadzenia samodzielnego, niezależnego i satysfakcjonującego życia, stanowi jeden z priorytetowych celów polityki publicznej.

Aktywność społeczna, edukacyjna, kulturalna, niezależność, opieka, samorealizacja i godność to najważniejsze potrzeby każdej osoby starszej, które winny być zaspokajane. Wychodząc naprzeciw ogólnie znanym potrzebom seniorów 17 marca 2015 r. Rada Ministrów przyjęła *Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020*.

Program Wieloletni „Senior-WIGOR” polega na wsparciu tworzenia Dziennych Domów „Senior-WIGOR” przez jednostki samorządu, których strategie rozwoju pomocy społecznej uwzględniają rozwój infrastruktury dla osób starszych lub w których brak jest innej infrastruktury pomocy społecznej tego typu.

Program „Senior-WIGOR” jest elementem polityki społecznej państwa w zakresie:

- wsparcia finansowego jednostek samorządu w obszarze realizacji zadań własnych określonych w art. 17 ust. 2 pkt 3, art. 19 pkt 11 oraz art. 21 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”,
- poprawy jakości życia seniorów,
- zapewnienia seniorom wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb i możliwości wynikających z wieku i stanu zdrowia, w tym wsparcia specjalistycznego,
- integracji społecznej środowiska seniorów, w tym rozwoju działań samopomocowych,
- zwiększenia zaangażowania seniorów w życie społeczności lokalnych.

**Sprawozdanie z realizacji Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR”
na lata 2015-2020 Edycja 2015**

I. Cel Programu

Celem strategicznym Programu „Senior-WIGOR” jest wsparcie seniorów przez dofinansowanie działań jednostek samorządu terytorialnego, zwanych dalej „jednostkami samorządu”, w rozwoju na ich terenie sieci Dziennych Domów „Senior-WIGOR”, ze szczególnym uwzględnieniem jednostek samorządu charakteryzujących się niskimi dochodami lub wysokim odsetkiem seniorów w populacji ogółem lub brakiem infrastruktury pomocy społecznej służącej do realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych poza miejscem ich zamieszkania.

Celem Programu „Senior-WIGOR” jest w szczególności zapewnienie wsparcia seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) przez umożliwienie korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym oferty prozdrowotnej, obejmującej także usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej, w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym. W ramach Programu „Senior-WIGOR” przewiduje się udostępnienie seniorom infrastruktury pozwalającej na aktywne spędzanie czasu wolnego, a także zaktywizowanie i zaangażowanie seniorów w działania samopomocowe i na rzecz środowiska lokalnego.

II. Zakres Programu

Tworzenie Dziennych Domów „Senior-WIGOR” polega na adaptacji lub remoncie już istniejących obiektów albo ich części i realizacji usług w zakresie dostosowanym do potrzeb seniorów.

Dzienny Dom „Senior-WIGOR” powinien być usytuowany w miejscu dostępnym dla seniorów z różnych lokalizacji jednostki samorządu. Minimalny standard warunków lokalowych dla Dziennego Domu „Senior-WIGOR” pozbawionego barier funkcjonalnych tj. barier niepozwalających na korzystanie z miejsc, obiektów budowlanych, budynków i lokali, mebli i sprzętów w związku z realizacją zadania publicznego, powinien uwzględniać:

- 1 pomieszczenie ogólnodostępne wyposażone w stoły i krzesła pełniące funkcję sali spotkań, jadalni, podłogi wykonane z materiałów antypoślizgowych,

- pomieszczenie lub pomieszczenia kuchenne lub aneks kuchenny, wyposażone w sprzęty, urządzenia i naczynia do przygotowania i spożycia posiłku przygotowanego przez seniorów,
- 1 pomieszczenie klubowe z biblioteczką i prasą, wyposażone w sprzęt RTV, komputer z dostępem do Internetu, kanapy i fotele,
- 1 pomieszczenie do utrzymania lub zwiększenia aktywności ruchowej lub kinezyterapii wyposażone w podstawowy sprzęt, odpowiedni do potrzeb i sprawności seniorów (np. materace, leżanka, rotory, drabinki, drobny sprzęt do ćwiczeń indywidualnych itp.),
- pomieszczenie do odpoczynku z pięcioma miejscami do leżenia,
- 1 pomieszczenie do terapii indywidualnej lub poradnictwa rozumianego jako szeroko pojęta praca socjalna,
- pomieszczenie pełniące funkcję szatni dla seniorów i personelu z indywidualnymi szafkami,
- 1 łazienka wyposażona w 2 toalety (dla kobiet i mężczyzn), zapewniające odpowiednią przestrzeń manewrową oraz wyposażone w uchwyty przy toalecie, odpowiednio przystosowaną umywalkę i prysznic z krzeselkiem, uchwyty pod prysznicem,
- wydzielone miejsce w łazience na pralkę i odpowiednio wyposażone miejsce do prasowania,
- pokój pielęgniarstwa,
- plac z ogrodem.

Działalność bieżąca Dziennego Domu „Senior-WIGOR” polega na realizacji podstawowych usług mających na celu udzielanie pomocy w czynnościach dnia codziennego, na zapewnieniu minimum jednego posiłku, w szczególności gorącego, oraz innych usług wspomagających, dostosowanych do potrzeb seniorów.

Dzienny Dom „Senior-WIGOR” powinien zapewniać co najmniej 8-godzinną ofertę usług w dniach od poniedziałku do piątku. Podstawowy zakres usług świadczonych przez Dzienny Dom „Senior-WIGOR” może obejmować w szczególności usługi:

- socjalne, w tym posiłek,
- edukacyjne,
- kulturalno-oświatowe,
- aktywności ruchowej lub kinezyterapii,
- sportowo-rekreacyjne,

- aktywizujące społecznie (w tym wolontariat międzypokoleniowy),
- terapii zajęciowej.

Dzienny Dom „Senior-WIGOR” we współpracy z innymi instytucjami i organizacjami może rozszerzyć ofertę o usługi świadczone poza swoją siedzibą.

Minimalny standard zatrudnienia w Dziennym Domu „Senior-WIGOR” to co najmniej 1 pracownik na 15 seniorów oraz fizjoterapeuta lub pielęgniarka lub ratownik medyczny lub psychoterapeuta lub dietetyk (w wymiarze czasu odpowiednim do potrzeb oraz preferencji Dziennego Domu „Senior-WIGOR”). W przypadku Dziennych Domów „Senior-WIGOR” o liczbie miejsc większej niż 15, a mniejszej niż 30 jednostka samorządu we współpracy z powiatowym urzędem pracy może zaangażować stażystę.

III. Finansowanie Programu

W 2015 r. realizacja Programu finansowana była w ramach środków ujętych w części 81 – Rezerwa ogólna w kwocie 5 mln zł i 83 – Rezerwy celowe, poz. 25 – Dotacje celowe na finansowanie lub dofinansowanie zadań z zakresu pomocy społecznej (w tym na pomoc dla cudzoziemców, którzy uzyskali status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i wymagają wsparcia w związku z procesem integracji) oraz na opłacenie składki na ubezpieczenie zdrowotne za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej w kwocie 25 mln zł.

Budżet Programu „Senior-WIGOR” składa się z dwóch części – dotacje i środki techniczne. W latach 2015-2020: I część – dotacje: nie mniej niż 95% budżetu rocznego, II część – środki techniczne: nie więcej niż 5% budżetu rocznego.

Środki techniczne zostaną przeznaczone na obsługę Programu „Senior-WIGOR” (komponent konkursowy), wymianę dobrych praktyk oraz monitoring i ewaluację działania w latach 2015-2020 z podziałem na środki do dyspozycji Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, z których część – do 1,5% budżetu Programu „Senior-WIGOR” zostanie przekazana do urzędów wojewódzkich w związku z realizacją części zadań na poziomie wojewódzkim.

W ramach tak sporządzonej konstrukcji finansowej zabezpieczone zostały środki niezbędne do stabilnego i płynnego funkcjonowania nowo powstałych placówek.

Wymagany wkład własny po stronie Oferenta ma charakter wyłącznie finansowy i wynosi minimum 20% wartości projektu. Jako środki własne jednostki samorządu mogą uwzględniać środki pochodzące z Europejskiego Funduszu Społecznego stosownie do zapisów Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój oraz Regionalnych Programów Operacyjnych na lata 2014-2020.

IV. Działania realizowane w ramach Edycji 2015 Programu „Senior-WIGOR”

W dniu 8 czerwca 2015 r. ogłoszono konkurs na najlepsze projekty dofinansowywane ze środków Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020 – Edycja 2015. Oferty w wersji elektronicznej (Generator Ofert) można było składać od dnia 8 czerwca 2015 do dnia 30 czerwca 2015 roku do godz. 16.00. Oferty w wersji papierowej należało złożyć/przesłać do dnia 30 czerwca 2015 r. (decydowała data wpływu) na adres właściwego Urzędu Wojewódzkiego. W 2015 roku złożono 134 wnioski na łączną kwotę 29 423 816,59. Osiem ofert odrzucono ze względów formalnych, natomiast siedem uzyskało zbyt niską liczbę punktów na etapie oceny merytorycznej. Ostatecznie do dofinansowania przyjęto 119 ofert, a z dofinansowania skorzystało 98 projektów.

Zgodnie z *Regulaminem otwartego konkursu ofert* w ramach Programu składane oferty podlegały ocenie formalnej i merytorycznej na poziomie wojewódzkim.

Każda oferta została oceniona przez dwóch członków komisji konkursowej.

Kryteria oceny merytorycznej:

1. Sytuacja ekonomiczno-demograficzna jednostki samorządu terytorialnego (30 pkt)
 - Dochód na 1 mieszkańca jednostki samorządu terytorialnego;
 - Odsetek seniorów w populacji ogółem;
 - Czy istnieje na terenie jednostki samorządu terytorialnego infrastruktura pomocy społecznej służąca do realizacji usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych poza miejscem ich zamieszkania. W sytuacji gdy oferent ubiegał się o środki na utworzenie placówki zaleca się premiowanie jednostek samorządu terytorialnego, na terenie których brak jest danej infrastruktury; W sytuacji gdy oferent ubiega się o środki na wyposażenie/

bieżącą działalność placówki zaleca się premiowanie jednostek samorządu terytorialnego, na terenie których istnieje dana infrastruktura;

- Oferent korzysta(ł) z innych programów wspierających osoby starsze.

2. Merytoryczna zawartość oferty (20 pkt)

- W jakim stopniu realizacja projektu przyczyni się do osiągnięcia celu głównego Programu?
- Trwałość/potencjał kontynuacji działań;
- Zakres i różnorodność usług świadczonych przez Dzielny Dom „Senior-WIGOR”.

3. Liczba Beneficjentów ostatecznych (seniorów) i zasięg terytorialny (10 pkt)

- Planowana liczba seniorów faktycznie objętych działaniami w ramach realizacji projektu;
- Położenie terytorialne/ dostępność z różnych lokalizacji na terenie jednostki samorządu terytorialnego.

4. Zasoby osobowe i rzeczowe oferenta (20 pkt)

- Kwalifikacje i doświadczenie kluczowych osób zaangażowanych w realizację projektu;
- Wkład rzeczowy, w szczególności dysponowanie odpowiednią bazą lokalową oraz zasobami materialnymi adekwatnymi do realizacji zadania samodzielnie lub w partnerstwie;
- Stopień zapewnienia standardów warunków lokalowych opisanych w Programie „Senior-WIGOR” (z uwzględnieniem barier funkcjonalnych).

5. Kalkulacja kosztów (30 pkt)

- Przejrzystość kalkulacji kosztów (szczegółowy opis pozycji kosztorysu, uzasadnienie dla kalkulacji kosztów) i poprawność kwalifikacji kosztów;
- Na ile przedstawione koszty są racjonalne, spójne i niezbędne z perspektywy osiągnięcia celów projektu.

Kryteria oceny formalnej:

1. Czy oferta została złożona przez uprawniony podmiot?
2. Czy oferta została złożona w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie? (decyduje data wpływu do właściwego Urzędu Wojewódzkiego)
3. Czy oferta złożona została na odpowiednim druku wskazanym w ogłoszeniu?
4. Czy oferta została podpisana przez osoby uprawnione do reprezentowania oferenta w sprawach majątkowych?
5. Czy oferta jest kompletna a zawarte w niej pola są prawidłowo wypełnione?
6. Czy oferta zakłada zapewnienie wymaganego wkładu własnego (minimum 20% wartości zadania)?

Dane dotyczące liczby złożonych oraz rekomendowanych do dofinansowania ofert przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Liczba ofert złożonych oraz rekomendowanych do dofinansowania w ramach Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020. Edycja 2015.

Województwo	Liczba złożonych ofert	Liczba ofert rekomendowanych do dofinansowania
Dolnośląskie	11	9
Kujawsko-pomorskie	3	3
Lubelskie	10	7
Lubuskie	4	3
Łódzkie	10	8
Małopolskie	9	9
Mazowieckie	12	11
Opolskie	2	1
Podkarpackie	16	11
Podlaskie	3	3
Pomorskie	7	7
Śląskie	14	14
Świętokrzyskie	5	5
Warmińsko-mazurskie	6	6
Wielkopolskie	14	14
Zachodniopomorskie	8	8
Łącznie	134	119¹

Źródło: opracowanie własne (DAS MRPiPS).

W ramach Programu przyjęto, iż w pierwszym roku z placówek będzie korzystało średnio po ok. 20 osób, a średni okres korzystania będzie wynosił maksymalnie 6 miesięcy. Zgodnie z przyjętymi w Programie wielkościami środków finansowych kwota 25 mln zł (24 999 949, 00 w planie po zmianach) miała pozwolić na uruchomienie i doposażenie ok. 100 placówek. Szacowany koszt adaptacji i wyposażenia jednej placówki wynosi do 250 tys. zł dla Dziennego Domu „Senior-WIGOR”.

¹ Liczba dofinansowanych ofert przed rezygnacjami.

Tabela 2 Wysokość wnioskowanych oraz przyznanych kwot dotacji w podziale na województwa.

Województwo	Wnioskowana kwota dotacji	Przyznana kwota dotacji
Dolnośląskie	2 525 896,74	1 575 608,00
Kujawsko-pomorskie	685 613,20	685 613,20
Lubelskie	2 464 751,14	1 480 528,48
Lubuskie	653 829,44	583 829,00
Łódzkie	1 970 390,89	1 426 050,89
Małopolskie	2 224 090,30	2 165 765,87
Mazowieckie	2 799 884,30	2 708 940,30
Opolskie	486 000,00	250 000,00
Podkarpackie	3 381 198,68	2 337 042,00
Podlaskie	697 672,80	697 672,80
Pomorskie	1 311 193,33	1 311 193,33
Śląskie	2 904 124,92	2 836 604,95
Świętokrzyskie	1 155 735,81	1 155 735,81
Warmińsko-mazurskie	1 300 215,60	1 300 215,60
Wielkopolskie	3 268 844,34	3 240 462,34
Zachodniopomorskie	1 594 375,10	1 594 375,10
Łącznie	29 423 816,59	25 349 637,67

Źródło: opracowanie własne (DAS MRPiPS).

W otwartym konkursie ofert w ramach Programu Edycja 2015 dofinansowane zostały wyłącznie projekty „jednoroczne” tj. projekty realizowane wyłącznie w 2015 r., czyli trwające maksymalnie 6 miesięcy, z terminem rozpoczęcia zadania od 1 lipca 2015 r. i nieprzekraczalnym terminem zakończenia zadania 31 grudnia 2015 r.

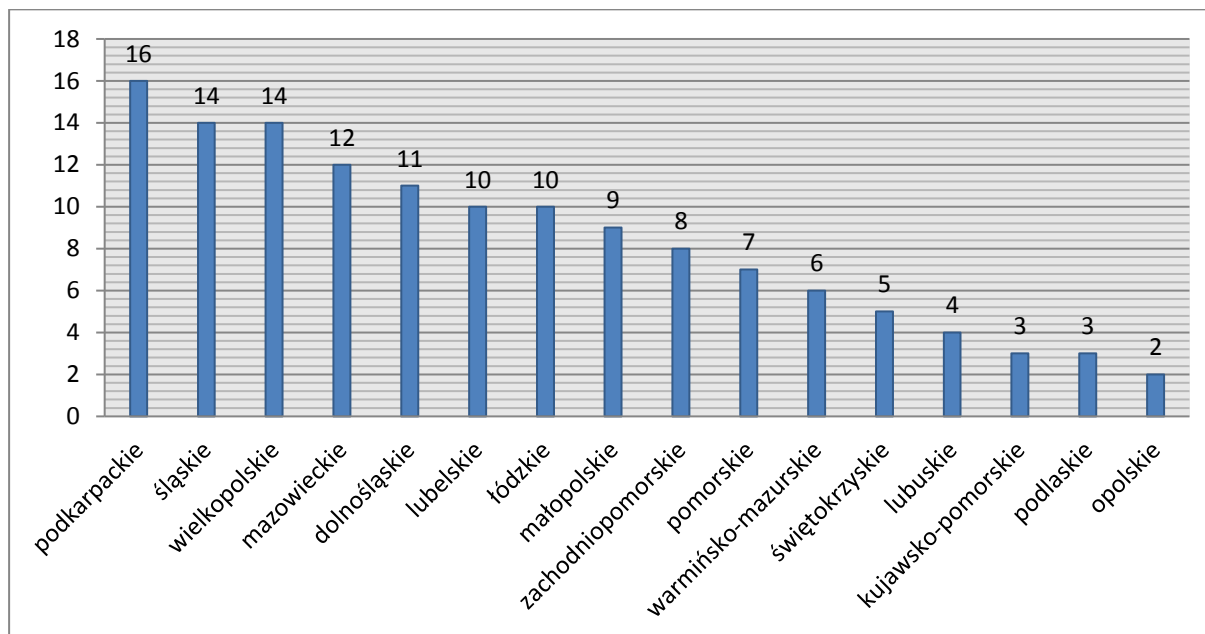
1. Podział na województwa – oferty złożone

Program objął swoim zasięgiem wszystkie województwa Polski. Udział jednostek samorządu w Programie miał charakter dobrowolny.

Największa liczba ofert została złożona w województwach: podkarpackim (16 ofert), śląskim oraz wielkopolskim (po 14 ofert). Najmniej ofert zostało złożonych przez podmioty

uprawnione w województwach: opolskim (2 oferty), podlaskim oraz kujawsko – pomorskim (po 3 oferty).

Wykres 1 Liczba ofert złożonych w ramach edycji 2015 Programu w podziale na województwa.

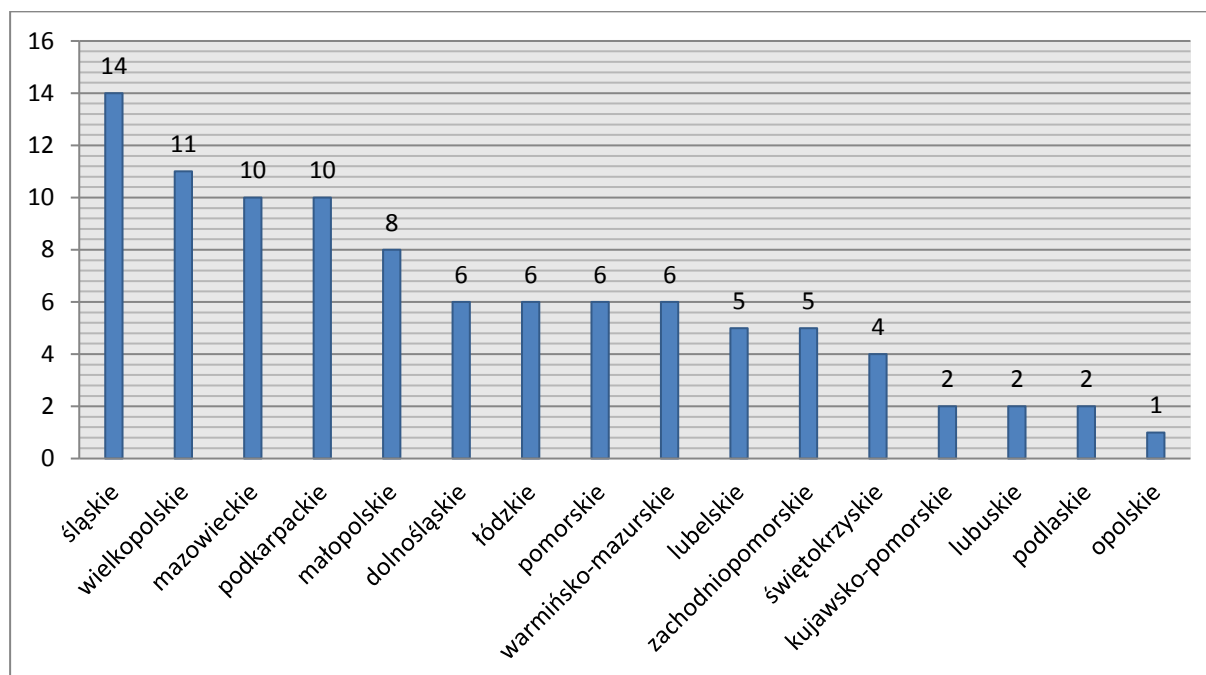

Źródło: opracowanie własne (DAS MRPiPS).

2. Oferty przyjęte do dofinansowania

W Edycji 2015 Programu „Senior-WIGOR” do dofinansowania przyjęto 98 ofert. Najwięcej ofert dofinansowano z województw: śląskiego (14 ofert), wielkopolskiego (11 ofert), podkarpackiego, mazowieckiego (po 10 ofert) co stanowiło 45% dofinansowanych ofert. Najmniejsza liczba projektów została dofinansowana w województwach: opolskim (1 oferta), podlaskim, lubuskim oraz kujawsko – pomorskim (po 2 oferty) o stanowiło 5% dofinansowanych ofert.

Wykres 2 Liczba dofinansowanych ofert w podziale na województwa.

Źródło: opracowanie własne (DAS MRPiPS).

3. Oferty odrzucone ze względów formalnych oraz rezygnacje z dotacji

W ramach Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020, Edycja 2015 główną przyczyną odrzucenia ofert było: niespełnianie warunków formalnych oraz zbyt niska liczba punktów przyznanych podczas oceny. Łącznie odrzucono 15 ofert, w tym odrzuconych ze względów formalnych zostało 8 ofert. Najwięcej ofert zostało odrzuconych w województwie podkarpackim (5), co stanowi 1/3 wszystkich odrzuconych ofert ze względów formalnych. Po jednej ofercie odrzucono w województwach: mazowieckim, lubuskim, opolskim.

W województwie lubelskim największa liczba ofert została odrzuconych w wyniku otrzymania zbyt niskiej liczby punktów – 3 oferty.

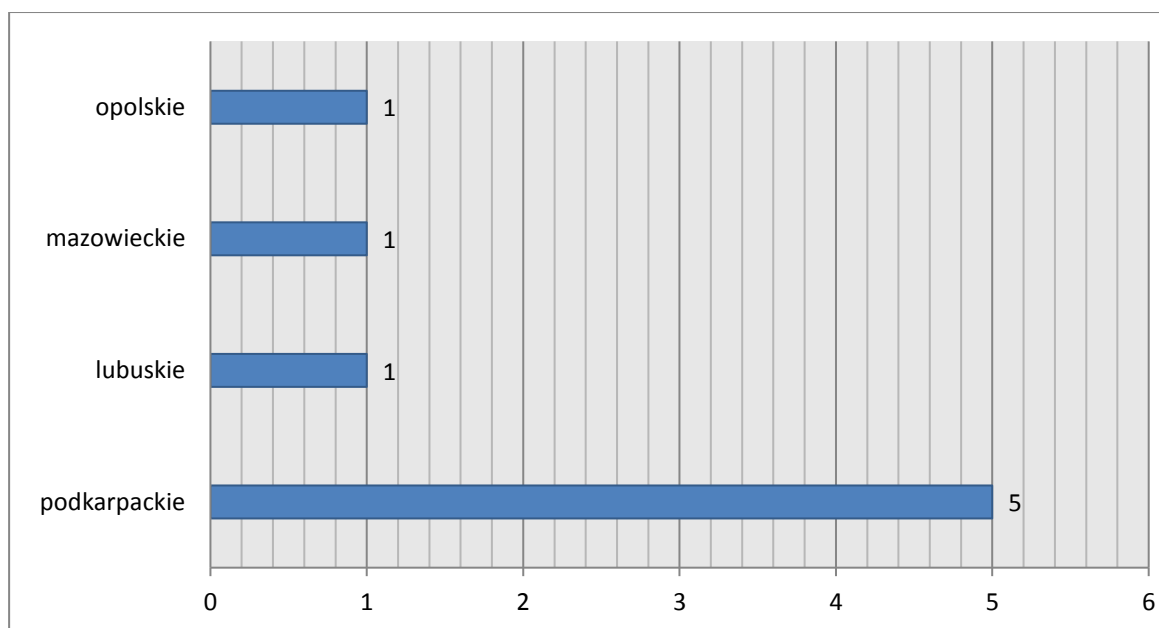
Przyczynami odrzucenia ofert z powodów formalnych było:

- Złożenie wniosku przez nieuprawniony podmiot- organizacja pożytku publicznego;

na lata 2015-2020 Edycja 2015

- Oferta zakładała uruchomienie placówki od stycznia 2016 r. W kalkulacji zawarto wydatki inwestycyjne do pokrycia z wnioskowanej dotacji. Jednostka nie uzupełniła oferty w terminie 3 dni;
- Dzienny Dom "Senior-Wigor" nie będzie samodzielną jednostką powołaną przez jednostkę samorządu terytorialnego, lecz będzie w strukturze organizacyjnej gminnego ośrodka pomocy społecznej;
- Wnioskowane kwoty dotacji w rubryce "II. Koszty wyposażenia pomieszczeń zgodnie z wytycznymi Programu "Senior-Wigor" w pozycjach 2,3,4,9,12 zidentyfikowano jako wydatek niekwalifikowany, zgodnie z założeniami ww. Programu.
- Oferta złożona po terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie tj.3.07.2015 r.;
- W ofercie wpisano kwotę 15 234,84 zł, co znacznie przewyższą kwotę maksymalnej dotacji dla 15 osób przez jeden miesiąc funkcjonowania Domu;
- Oferta złożona w formie papierowej różniła się od oferty wypełnionej w generatorze tj. nie została wypełniona na odpowiednim druku wskazanym w ogłoszeniu, ponadto w punkcie kalkulacja przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego - znajdują się różnice w zapisach pomiędzy wersją papierową, a wersją elektroniczną oferty (pkt II Koszty wyposażenia pomieszczeń, pkt VII Całkowity koszt zadania publicznego).

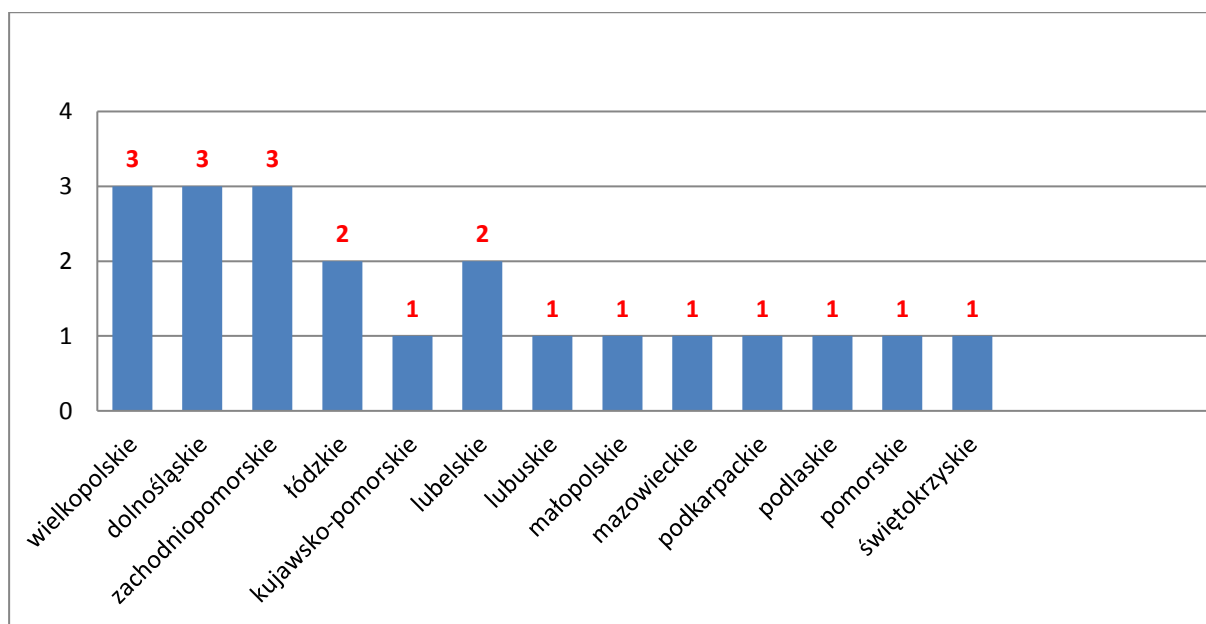
Wykres 3. Liczba ofert odrzuconych formalnie w ramach edycji 2015 w podziale na województwa.

Źródło: opracowanie własne (dane DAS, MRPiPS).

W ramach Edycji 2015 Programu „Senior-WIGOR” z dotacji zrezygnowało 21 oferentów. Najwięcej rezygnacji z dotyczyło ofert złożonych przez jednostki samorządu terytorialnego z województw: wielkopolskiego (3), dolnośląskiego (3), zachodniopomorskiego (3 rezygnacje), lubelskiego (2 rezygnacje), łódzkiego (2 rezygnacje). Rezygnacje nie miały miejsca w przypadku oferentów z województw: śląskiego, warmińsko–mazurskiego oraz opolskiego. W pozostałych województwach miała miejsce jedna rezygnacja. Rezygnacje spowodowane były krótkim okresem na pełną realizację zadania (edycja 2015 zakładała realizację Programu od 1 lipca do 31 grudnia 2015 r. adaptację lub remont pomieszczenia oraz bieżące funkcjonowanie Dzielnych Domów „Senior-WIGOR”).

Wykres 4. Liczba złożonych rezygnacji przez podmioty, których oferty zostały przeznaczone do dofinansowania w ramach edycji 2015 w podziale na województwa.

Źródło: opracowanie własne (dane DAS, MRPiPS).

4. Poziom wykonania wydatków Programu w roku 2015

W otwartym konkursie ofert w ramach Programu Edycja 2015 złożone zostały łącznie 134 oferty na łączną kwotę 29 423 816,59 zł. Do dofinansowania zostały przeznaczone 119 oferty na kwotę 25 349 637,67 zł. W wyniku rezygnacji z realizacji projektów 8 podmiotów wydatkowana kwota była niższa.

Na realizację Programu w 2015 r. wydatkowano 20.983 tys. zł, co stanowiło 82,6% planu po zmianach.

V. Działania realizowane w ramach Dziennych Domów „Senior-Wigor”

Dzięki dofinansowaniu w ramach edycji 2015 Programu wieloletniego „Senior-WIGOR” powstało i rozpoczęło swoje funkcjonowanie 98 dziennych domów. W ramach realizowanych działań placówki te oferowały działania takie jak:

- **Usługi opiekuńcze** – w tym także: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opieka higieniczna, wykonywanie drobnych usług pielęgnacyjnych, a także pomoc osobom starszym w załatwianiu spraw urzędowych i innych spraw bieżących.
- **Usługi żywieniowe** – wiele z utworzonych Domów „Senior-WIGOR” zapewniało osobom starszym wyżywienie – zazwyczaj dwa posiłki dziennie, w tym gorący obiad dwudaniowy. W wielu przypadkach, w ramach warsztatów kulinarnych, seniorzy byli zaangażowani w przygotowanie posiłków.
- **Działania edukacyjne** – między innymi takie jak: biblioterapia – czytanie głośne fragmentów lub całości książki/tekstu przez seniorów i rozmowa po przeczytaniu, słuchanie tekstów biblio-terapeutycznych (aktywizujących bądź relaksacyjnych); zajęcia komputerowe – zajęcia dotyczące podstaw umiejętności pracy z komputerem, nauki korzystania z Internetu czy edycji tekstu i obróbki zdjęć; a także zajęcia językowe (nauka języków obcych) czy sportowe (kursy tańca czy samoobrony).
- **Działania kulturalno-oświatowe** – placówki „Senior-WIGOR” oferowały osobom starszym możliwość uczestnictwa w działaniach kulturalno-oświatowych obejmujących swym zakresem między innymi organizację wycieczek do teatrów, kin, centrów kulturalnych (np. Centrum Przyrodnicze w Zielonej Górze, Centrum Nauki „Kopernik”), jak i uczestnictwo w koncertach muzycznych, obchodach świąt i jubileuszy, spotkaniach międzypokoleniowych w szkołach i przedszkolach, wieczorkach literackich, spotkaniach towarzyskich czy wycieczkach krajoznawczych.
- **Aktywizacja społeczna** – w ramach utworzonych Domów seniorzy mogli skorzystać z działań na rzecz aktywizacji społecznej takich jak przykładowo: treningi umiejętności społecznych (nawiązywania relacji, prowadzenia rozmowy i podtrzymywania kontaktów, aktywnego słuchania, asertywności,

rozwiązywania konfliktów); treningi samoobsługi (np. higieny osobistej i estetyki ubioru, ubierania, przemieszczania, itp.), zaangażowanie się w działania Uniwersytetów III Wieku oraz innych organizacji pozarządowych, współpracujących z placówkami „Senior-WIGOR”.

- **Działania z zakresu aktywności ruchowej** – W Dziennych Domach „Senior-WIGOR” osoby starsze miały możliwość skorzystania z oferty działań z zakresu aktywności ruchowej, które miały na celu poprawę ogólnej sprawności psychofizycznej osób starszych przez uczestnictwo w codziennej rehabilitacji, gimnastyce ogólnorozwojowej, zajęciach aktywizujących ruchowo: tanecznych i teatralnych, a także przez udział w potańcówkach oraz imprezach sportowych tj. np. dni sportu, Marsz Nordic Walking, gry rekreacyjne czy zajęcia ogrodnicze (hortiterapia).
- **Pracę z seniorem i jego rodziną** – placówki prowadziły także pracę z seniorem i jego rodziną rozumianą między innymi jako stworzenie indywidualnego planu pracy z podopiecznym na podstawie obserwacji pracowników placówki, wywiadu oraz rozmowy osób starszych z psychologiem oraz terapeutą zajęciowym.
- **Wspieranie samodzielności osób starszych** – świadczone w ramach placówek przez motywowanie seniorów do jak najdłuższego samodzielnego funkcjonowania w środowisku bądź przez stworzenie mu możliwości wsparcia (np. dzięki innym seniorom, opiekunkom środowiskowym czy wolontariuszom).
- **Terapia zajęciowa** – placówki „Senior-WIGOR” zapewniały osobom starszym możliwość uczestnictwa w wielu różnych formach terapii zajęciowej, między innymi przez udział w zajęciach plastycznych, ogrodniczych, komputerowych, teatralnych czy kulinarnych.
- **Działania rehabilitacyjne** – placówki „Senior-WIGOR” oferowały seniorom także możliwość uczestnictwa w zabiegach rehabilitacyjnych, zarówno fizykalnych (takich jak np. biostymulacja laserowa, naświetlania lampą, elektroterapię prądami, masaże suche), kinezyterapię (takie jak: ćwiczenia bierne i czynne w odciążeniu na podwieszkach czy ćwiczenia na przyrządach) czy gimnastykę przeciwwzkrzepową.

VI. Przykłady zrealizowanych projektów

I. Województwo dolnośląskie, powiat jaworski, gmina Jawor

Koszt realizacji zadania w ramach Programu wyniósł ogółem 261.948,45 zł w tym ze środków własnych 83.730,44 zł. Środki finansowe przeznaczone były na docieplenie budynku, wyposażenie pomieszczeń (zakup i montaż drzwi poprawiających wyciszenie poszczególnych pomieszczeń, zakup telewizora, radiomagnetofonów, laptopów, krzeseł na potrzeby usług opiekuńczych, huśtawek i ławek ogrodowych dla podniesienia komfortu wypoczynku podopiecznych, ławki kamienno-drewnianej informacyjnej z danymi dot. Programu, ekranu projekcyjnego, materiałów do terapii. Uroczyste otwarcie Dziennego Domu "Senior - Wigor" nastąpiło 23 listopada 2015 r. Wsparciem w ramach Programu objęto 22 seniorów, którym zapewniono usługi: socjalne, edukacyjne, kulturalno-oświatowe, sportowo-rekreacyjne, aktywności ruchowej, aktywizujące społecznie, terapii zajęciowej. Zatrudniono 5 pracowników (4 etaty) w tym: opiekuna grupy, pielęgniarkę, kucharkę (1/2), sprzątaczkę (1/2) i kierownicę.

Dzienny Dom „Senior-WIGOR” w Jaworze

II. Województwo kujawsko-pomorskie, powiat inowrocławski, gmina Janikowo

Zadanie utworzenia Domu Dziennego „Senior-Wigor” polegało na pozyskaniu przez Gminę Janikowo lokalu na siedzibę placówki, dokonaniu adaptacji oraz przebudowy pomieszczeń i instalacji. W wyniku zrealizowanych prac budowlanych uzyskano funkcjonalny lokal o powierzchni ponad 270 m. kw. na parterze w pełni dostępny dla osób niepełnosprawnych i starszych z trudnościami w poruszaniu się. Wydzielono odrębne pomieszczenia zgodnie z wytycznymi i regulaminem otwartego konkursu ofert w ramach

Programu Wieloletniego "Senior - WIGOR na lata 2015-2020 edycja 2015. Uroczyste otwarcie placówki nastąpiło 29 grudnia 2015 roku. Przed uruchomieniem działalności przeprowadzono kampanię promocyjno - informacyjną w lokalnej TV kablowej Jansat oraz w formie plakatów informacji internetowej i możliwości zwiedzania obiektu. Od 29 grudnia 2015 pierwsi uczestnicy zaczęli zajęcia, 31 grudnia obecnych było już ponad 30 seniorów korzystających z Domu Dziennego Senior Wigor.

Sala do zajęć z zakresu aktywności ruchowej w Dziennym Domie „Senior-WIGOR” w Janikowie

III. Województwo lubelskie, powiat Zamość, gmina Zamość

W ramach zadania wsparciem objęto 20 – osobową grupę seniorów. Całkowity koszt realizacji zadania w 2015 r. wyniósł 444.115,35 zł, który sfinansowano ze środków własnych w kwocie 205.333,35 zł i dotacji z budżetu państwa - 238.782,00 zł. Powstały Dzienny Dom „Senior-WIGOR” jest pierwszą i jedyną placówką na terenie Miasta Zamość, którego utworzenie i działalność bieżącą finansowano z dotacji budżetu państwa. Podmiotem prowadzącym placówkę, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez Prezydenta Miasta Zamość, jest Ośrodek Sportu i Rekreacji będący jednostką organizacyjną Miasta Zamość funkcjonującą w formie komunalnego zakładu budżetowego. Wybór jednostki realizującej zadanie wynika z zakresu działalności statutowej Ośrodka i podstawowego rodzaju usług świadczonych w DD „Senior-WIGOR” jakimi są usługi sportowo – rekreacyjne oraz dotyczące aktywności ruchowej i kinezyterapii. Ośrodek zatrudnia wykwalifikowaną kadrę do prowadzenia zajęć m.in. instruktorów sportu, instruktorów kinezygerontoprofilaktyki, posiada również specjalistyczną bazę do prowadzenia zajęć ruchowych (pływalnia, stadion lekkoatletyczny, hale sportowe). Dzienny Dom zlokalizowany jest na terenie Ośrodka

w bezpośrednim sąsiedztwie parku miejskiego i terenów przyfortecznych pełniących funkcje rekreacyjne. Oba te czynniki tj. przedmiot działalności statutowej Ośrodka i lokalizacja dziennego domu uzasadniają powierzenie prowadzenia placówki Ośrodkowi. Dodatkowo przyjęte rozwiązanie przyczynia się do optymalizacji kosztów funkcjonowania placówki zwłaszcza w zakresie kosztów pośrednich i zarządu. Ze wskazanych powyżej uwarunkowań wynika liczba osób korzystających z poszczególnych rodzajów usług. Wszyscy uczestnicy korzystają z usług sportowo – rekreacyjnych, kinezyterapii i biorą udział w indywidualnych ćwiczeniach ruchowych. W programie placówki dostępne dla wszystkich są również usługi edukacyjne (nauka korzystania z nowoczesnych technik informatycznych, prelekcje historyczne, warsztaty kulinarne) i terapii zajęciowej. Wszyscy uczestnicy mają zapewniony ciepły posiłek. W pojedynczych przypadkach zapewniany jest uczestnikom dowóz do placówki.

Dziennym Domie „Senior-WIGOR” w Zamościu

IV. Województwo lubuskie, powiat świebodziński, gmina Zbąszynek

Oficjalne otwarcie Dziennego Domu „Senior-Wigor” (po zakończeniu remontu i adaptacji pomieszczeń na piętrze budynku) nastąpiło w dniu 07.12.2015r. W miesiącu październiku i listopadzie 2015 roku zajęcia w Domu odbywały się w pomieszczeniach w przyziemiu budynku. W tym czasie oferta Domu obejmowała następujące usługi i zajęcia dla seniorów: 1. pobytowe -organizowanie czasu wolnego w bezpieczny i godny sposób, 2. opiekuńcze, 3. socjalne- gorący posiłek, załatwianie spraw urzędowych; 4. zajęcia aktywności ruchowej o podłożu gimnastyki ogólnej, 5. zajęcia plastyczne, 6. muzykoterapia, 7.

gry i zabawy myślowe, 8. spotkania integracyjne - z okazji Tygodnia Seniora, Dnia Niepodległości, andrzejki, mikołajki, spotkanie wigilijne, noworoczne 9. wykłady i pogadanki – z policjantami, strażnikiem miejskim i strażakiem na temat bezpieczeństwa seniorów, z lekarzem i pielęgniarką nt. dbania o zdrowie i higienę, 10. spotkania z ciekawymi ludźmi m.in. z artystami z zagranicy w ramach pleneru malarskiego w gminie, z profesorem filologii polskiej. Zajęcia prowadzili specjaliści: terapeuta zajęciowy, plastyk, osoba do gier i zajęć myślowych, zatrudnieni na podstawie umowy zlecenia. Od 01.12.2015 roku, z chwilą oddania do użytku wyremontowanej części budynku, nastąpiło rozszerzenie oferty programowej Domu o zajęcia z zakresu fizjoterapii, w tym kinezyterapii prowadzonej przez wykwalifikowaną fizjoterapeutkę, zajęcia w bibliotece, zajęcia komputerowe, zajęcia relaksacyjne itp. Ze wszystkich w/w form zajęć do 31.12.2015 roku korzystało co najmniej 15 seniorów. Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 295.745,31zł, z tego z dotacji 235.821,00zł, wkład własny 59.924,31zł.

Zajęcia z fizjoterapii w Dziennym Domie „Senior-WIGOR” w Zbąszynku

VII. Podsumowanie i wnioski

W ramach Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020 Edycja 2015 uruchomionych zostało 98 Dziennych Domów „Senior-WIGOR”, w których objęto wsparciem 2230 seniorów w 98 placówkach.

W kolejnych trzech latach jednostki dofinansowane są zobowiązane do przedstawiania corocznych sprawozdań z kontynuacji realizacji zadania publicznego. Z uwagi na fakt, iż otwarcie znakomitej większości Dziennych Domów „Senior-WIGOR”

nastąpiło w drugiej połowie grudnia 2015 r., w związku z prolongowaniem terminu na wykonanie prac remontowo-adaptacyjnych, procedury kontroli zostały wdrożone dopiero w 2016 r.

W oparciu o doświadczenia z realizacji Programu Wieloletniego „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020 w Edycji 2015, płynące z bieżącej współpracy z podmiotami uprawnionymi do udziału w Programie (przez infolinię telefoniczną, skrzynkę poczty elektronicznej dedykowanej do obsługi programu, a także przez bezpośrednie wizyty w placówkach „Senior-WIGOR”) rekomendowane jest wprowadzenie w kolejnych edycjach funkcjonowania Programu w szczególności następujących zmian:

- 1) zaktualizowanie diagnozy potrzeb zawartej w Programie;
- 2) podwyższenie dofinansowania na 1 seniora w ramach kosztów funkcjonowania placówki Dziennego Domu „Senior-WIGOR”, oraz zwiększenie kwoty maksymalnej przeznaczonej na jego utworzenie, co powinno przyczynić się do urealnienia stawek i zwiększenia zainteresowania samorządów udziałem w Programie;
- 3) zmiana określonego w Programie minimalnego standardu placówek i poziomu standardu zatrudnienia pracowników, czego efektem będzie zwiększenie możliwości dostosowania przez samorzady placówek do lokalnych potrzeb;
- 4) wprowadzenie nowej możliwości w ramach Programu – tworzenia placówek o niższych wymogach, które będą stanowić uzupełnienie oferty programowej w związku z zapotrzebowaniem na taką formę opieki;
- 5) uaktualnienie wskaźników programu oraz terminów jego ewaluacji i rewizji.